

ORGANITZACIÓ POLÍTICA DE LES SOCIETATS

1. L'Estat: definició i components

L'**Estat** és la unitat política i administrativa superior que regeix un territori. Tots els habitants d'aquest territori estan sotmesos a l'autoritat de l'estat. Es un conjunt d'institucions (organismes de poder d'un estat com el parlament, el govern, els jutges, l'exèrcit o el cos diplomàtic) que organitza alguns aspectes de la vida de les persones d'un mateix territori. Els elements que formen els Estats són:

- **El territori.** Tots els estats tenen un territori delimitat per fronteres. Els estats només poden actuar dins d'aquestes fronteres.
- **La població.** La població que viu al territori d'un estat és el conjunt dels ciutadans d'aquest estat. Aquests ciutadans tenen unes obligacions amb l'estat, el qual reconeix uns drets als seus ciutadans. Solen conviure persones de cultures i nacionalitats diferents.
- **La sobirania:** l'Estat té poder per poder governar sobre tot el seu territori i tots els seus ciutadans.

2. Les funcions dels estats

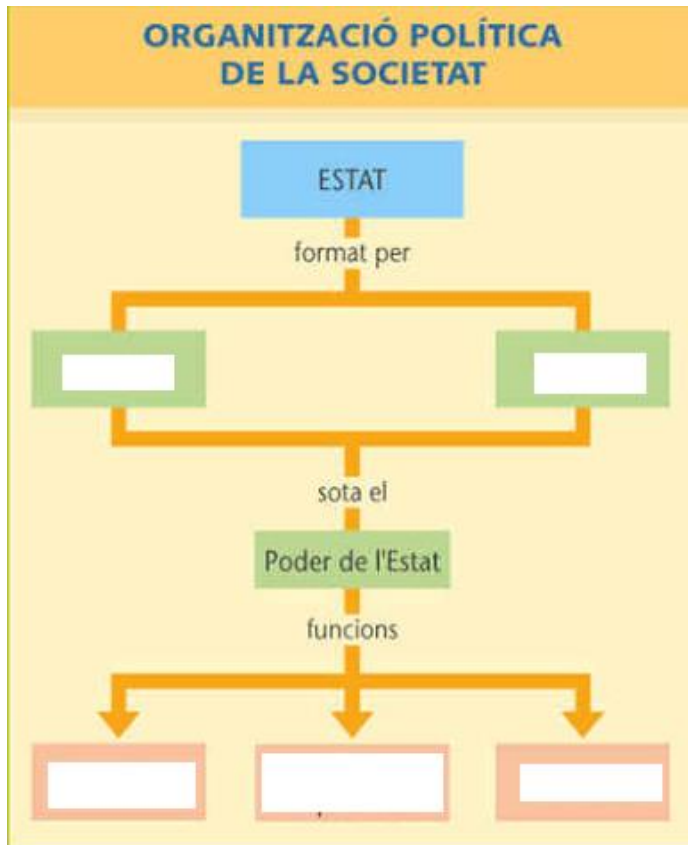
L' Estat duu a terme un ampli nombre de **funcions**:

- Manté l'**ordre públic** dins el seu territori (*policia*) i **defensa el territori i els ciutadans** contra les agressions exteriors (*exèrcit*).
- Estableix **relacions internacionals** (*política exterior*). Amb aquesta finalitat, funda ambaixades i consolsats en altres estats, es reuneix amb els representants d'altres països per tractar assumptes d'interès comú, com intercanvis comercials, trànsit de persones, etc., i forma part d'organismes internacionals.
- **Elabora lleis** (*poder legislatiu*) que regulen el funcionament del mateix estat i els conflictes que puguin sorgir entre els ciutadans, a fi d'assegurar la convivència.
- **Fa complir les lleis** (*poder judicial*)
- Proporciona i gestiona **serveis i equipaments col·lectius**: educació, sanitat, transport...
- Regulen l'**economia i les relacions laborals**.
- Recapta **impostos** per pagar serveis, infraestructures i ajudes a persones i territoris

1- Completa el text sobre l'estat amb les paraules següents:

L'estat és una unitat iadministrativa superior que governa un
amb unes clares i reconegudes internacionalment, en què viu una.....
que es regeix per un mateix..... i unes mateixes lleis. També posseeix uns
símbols que l'identifiquen (himne, bandera, capital, moneda...)

2- Completa aquest esquema amb els conceptes que hi falten. Després defineix el concepte d'Estat amb les teves paraules.

3- Relaciona amb fletxes els conceptes de la columna de l'esquerra amb les seves funcions:

Poder judicial

Exèrcit

Impostos

Policia

Seguretat exterior

Ordre dins del país

Compliment de les lleis

Pagar serveis públics

4- Posa un exemple per a cadascuna d'aquestes necessitats socials pagades amb la recaptació d'impostos

Servei públic

Infraestructura

Prestació de la Seguretat Social

Equipament col·lectiu

Ajuda a persones

5- Llegeix el text i respon.

El territori d'un estat no és tan sols el terreny delimitat per fronteres. També formen part del territori d'un estat les aigües territorials, que s'estenen des de la costa fins a 370 km mar endins; l'espai aeri que cobreix el territori; el sòl i el subsòl sobre el qual s'estableix; les ambaixades que té en altres països, i els vaixells i els avions militars independentment del lloc on es troben.

- Quines funcions té una ambaixada?
- Quan estàs en un vaixell militar, a quin país et trobes?
- Si un avió civil passa sobre el territori d'un altre país, sota quina jurisdicció està?

3. Estats democràtics i estats no democràtics

Els estats es classifiquen segons el poder polític en democràtics o no democràtics.

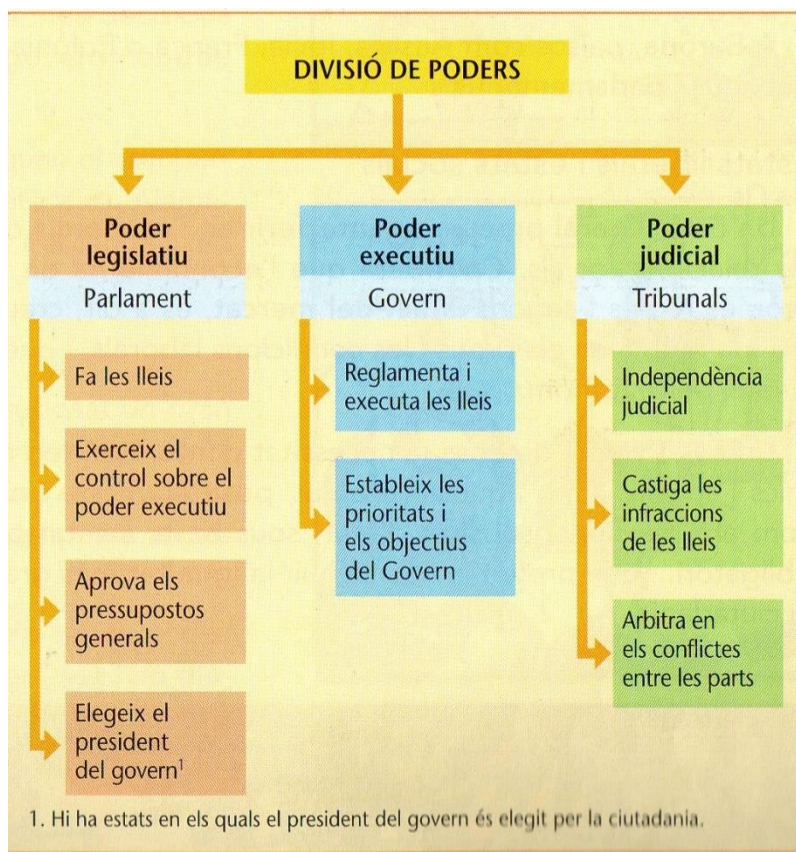
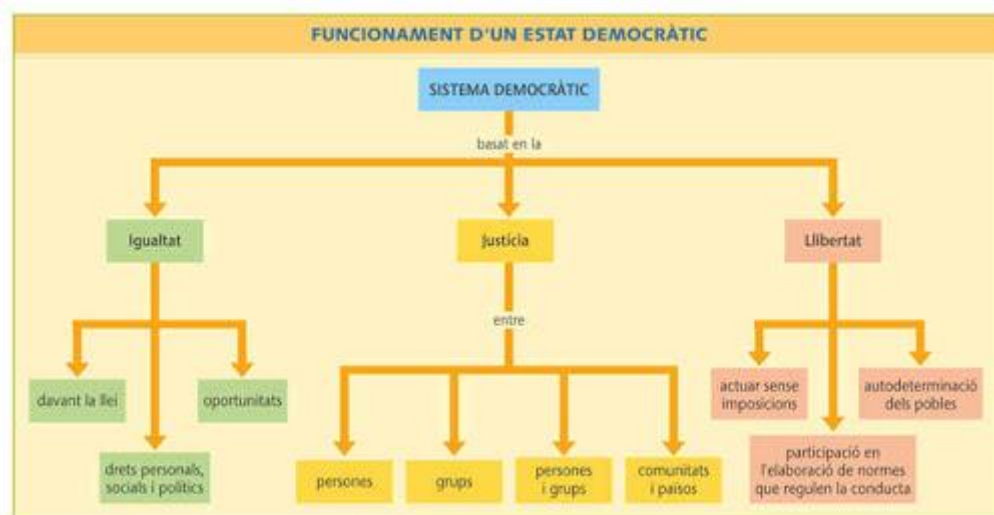
3.1. Els estats democràtics han de complir tres principis:

- **Participació dels ciutadans.** Els ciutadans elegeixen uns representants que governen per ells. Tots els ciutadans tenen dret a votar i es poden presentar a les eleccions. Les *eleccions són lliures* (tothom es pot presentar), *plurals* (es poden votar opcions diferents, existència de diversos partits polítics de diferent ideologia), per sufragi universal (tots els ciutadans majors d'edat), *periòdiques* (cada cert temps)
- **Separació de poders.** El poder es reparteix entre el parlament (poder legislatiu), que elabora les lleis; el govern (poder executiu), que aplica les lleis, i els jutges (poder judicial), que vetllen pel compliment de les lleis.
- **Existència d'un estat de dret.** Hi ha una llei màxima, **la constitució**, aprovada pels ciutadans, on es defineix la forma de l'estat i es regulen els drets i els deures dels ciutadans, i els governants l'han de respectar.

Als estats democràtics la sobirania (exercici del poder) resideix en el poble perquè els ciutadans elegeixen als seus representants.

Hi ha dos tipus de democràcia:

- **Democràcia directa:** els ciutadans prenen decisions reunits en **assemblea** o per mitjà de **referèndum** (consulta popular)
- **Democràcia representativa:** els ciutadans elegeixen en les eleccions les persones que governaran en el seu nom. Aquestes persones constitueixen el Parlament.

Els estats democràtics poden ser de diversos tipus:

- **Segons** que és el **màxim representant** de país:

- **Monarquies parlamentàries:** el rei és la màxima autoritat, però no governa i ha de jurar fidelitat a la constitució. El seu càrrec és vitalici i hereditari.
- **Repúbliques parlamentàries:** el cap de l'Estat és el President de la república, que és un càrrec electe.

- **Segons com intervenen els estats en l'economia:**

- **Liberals:** procuren no intervenir ni en l'economia ni en les relacions socials.
- **Socials:** intervenen en alguns aspectes econòmics i socials (creen i regulen les pensions, els subsidis d'atur, els sous, l'ensenyament obligatori...)

- **Segons com es reparteixen el govern:**

- **Centralistes, unitaris:** es prenen les decisions dins del govern central
- **Descentralitzats:** permeten que els governs dels territoris que integren l'Estat prenguin les pròpies decisions (**comunitats autònomes o estats federals**)

3.2. Els Estats no democràtics

El poder el té una persona o un grup que governa segons els seus interessos. Hi ha dos tipus:

- **Monarquia absoluta:** el rei, o qui ell designa, dicta lleis, governa i jutja.
- **Dictadura:** una persona governa amb poder absolut

3.3. Tipus d'Estat segons la seva relació amb la religió

Segons el paper que té la religió en l'estat, aquests es classifiquen en estats **laics, confessionals i teocràcies**.

Als **estats laics** hi ha separació entre l'estat i la religió. Les lleis no depenen de la religió i els ciutadans poden professar el credo que desitgin, o no professar-ne cap.

Als **estats confessionals** hi ha una religió oficial que gaudeix d'amplis privilegis. Alguns són democràcies, com el Regne Unit, i hi està permesa la pràctica d'altres religions. Però la major part d'aquests estats confessionals són dictadures i només s'hi pot practicar la religió oficial.

Les teocràcies tenen una religió oficial, i els seus llibres sagrats es converteixen en la llei. Els religiosos ocupen el govern.

6- En què es diferencien...?

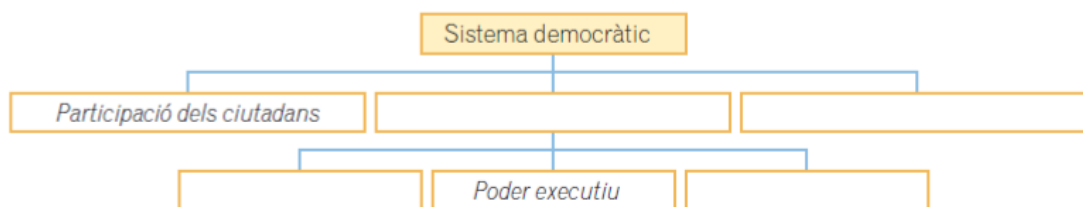
Democràcia i dictadura:
Estat laic i confessional:
Estat social i estat liberal:
Estat centralista i descentralitzat:

7- Escriu a quin tipus d'estat correspon cada frase.

El rei és el cap de l'estat.

Una persona o un grup concentra els poders de l'estat.
 Els ciutadans elegeixen els seus representants en el govern.
 Els religiosos ocupen el govern.

8- Completa aquest esquema.

9- En els estats democràtics la sobirania resideix en el poble perquè...

10- Completa els quadres amb els requisits necessaris en unes eleccions democràtiques

		Sufragi universal	
--	--	-------------------	--

11- Fitxa't en l'esquema de la divisió de poders que hi ha a la pàgina 4. Escriu quin poder porta a terme aquestes funcions:

- Fa d'àrbitre entre dues parts enfrontades
- Castiga els qui no compleixen les lleis
- Porta a terme l'acció govern
- Controla el poder executiu
- Elegeix el President del Govern

12- Completa les frases següents amb les paraules del quadre.

En la **democràcia directa** els ciutadans prenen les decisions reunits en
 o per mitjà d'un

En la **democràcia**..... elselegeixen les persones
 que prendran decisions en seu.

Nom, referèndum, representativa, ciutadans, assemblea
--

13- Relaciona amb línies els conceptes de les tres columnes.

Dictadura	Rei constitucional	Càrrec electe
Monarquia absoluta	Rei absoluta	Càrrec hereditari
República parlamentària	Dictadura	S'hi imposa per la força
Monarquia parlamentària	President de la república	Actua en nom de Déu

14- Fixa't en aquestes vinyetes i fes les activitats:

- Escriu els números de les vinyetes que es refereixen a un poder democràtic

- Identifica a quina vinyeta s'hi descriuen aquests conceptes:

- Eleccions
- Debat parlamentari
- Manifestació

- A quina vinyeta s'hi descriuen aquests conceptes:

- Poder per la força
- Poder absolut
- Repressió cultural

4. Relacions entre estats

Avui, en un món globalitzat, tots els estats del món tenen relacions entre ells de tipus polític i econòmic. Això també comporta que de vegades sorgeixen disputes o problemes que també afecten a molts països al mateix temps. Per això, al llarg del segle XX han anat sorgint **organitzacions, pactes, convenis o tractats** que impliquen o es refereixen a molts països a la vegada per aconseguir accions conjuntes i resoldre problemes que afectin a molts estats.

- **Tractats, convenis i declaracions internacionals:** els estats es comprometen a realitzar certes actuacions o a evitar-ne d'altres (armes, canvi climàtic...)

- **Organitzacions Internacionals o Supranacionals**, en les quals els estats deleguen certes funcions.

1. *Organitzacions d'àmbit mundial*, com l'**Organització de les Nacions Unides (ONU)** i l'**Organització Mundial del Comerç (OMC)**.
2. *Organitzacions d'àmbit continental o regional*, com la **Unió Europea (UE)** i la **Lliga Àrab**.

- També hi ha molt diverses **Declaracions Internacionals de Drets** (Declaració Universal dels Drets Humans, la dels Drets dels Infants, la d'Eliminació de la discriminació de la Dona). No obstant, no tots els països del món els han signat i acceptat.

En un món globalitzat també creix la importància dels espais locals i regionals:

- **Nacions sense Estat:** Quebec (Canadà)

- **Regions molt consolidades i diferenciades:** Baviera (Alemanya), les comunitats autònomes a Espanya
- **Grans àrees urbanes o ciutats globals:** Nova York, Tòquio, Beijing, Londres...

L'Organització de les Nacions Unides (ONU) és el principal organisme de mediació entre estats. Va ser fundada el 1945, després de la Segona Guerra Mundial. En l'actualitat, la formen 192 estats. Les seves funcions en teoria són:

- **La defensa dels drets humans.** Tots els estats membres han de respectar els drets inclosos en la Declaració dels drets humans, en la dels drets de l'infant i en la dels drets de la dona.
- **El manteniment de la pau.** Emet resolucions de compliment obligat per a països involucrats en conflictes. A més a més, organitza missions de pau.
- **La cooperació internacional.** Ha creat organismes a fi d'ajudar els països en diversos aspectes, per exemple la FAO, per a l'agricultura i l'alimentació; l'OMS, per a la salut, o UNICEF, per a la infància.

Sistema de les Nacions Unides

Nacions Unides (ONU)

SEU

PRINCIPALS ACTUACIONS

- Dret internacional
- Drets humans
- Pau i seguretat
- Foment de la cooperació

Nova York

Organismes especialitzats

 UNICEF Promou la protecció, la supervivència i el desenvolupament dels nens a tot el món	 OMS Té per objectiu aconseguir el màxim nivell de salut possible en la població mundial
 UNESCO El seu objectiu és contribuir a la pau i la seguretat al món a través de l'educació, la ciència, la cultura i les comunicacions	 ACNUR S'ocupa de donar protecció internacional als refugiats
 FAO Promou programes per millorar els nivells de nutrició de la població	 OIT La seva finalitat és millorar les condicions de treball

INSTITUCIONS

SECRETARI GENERAL
 És nomenat per l'Assemblea General i actua com a portaveu de la comunitat internacional

CONSELL DE SEGURETAT
 La seva missió és mantenir la pau i la seguretat. Està format per 15 membres. Cinc països tenen dret de veto (Estats Units, Rússia, Regne Unit, França i Xina)

ALTRES

- Consell Econòmic i Social
- Tribunal Internacional de Justícia

ASSEMBLEA GENERAL
 És el principal òrgan deliberatiu de les Nacions Unides. El componen representants de tots els estats membres (actualment, 192)

15- Què és el que ha afavorit la creació d'organitzacions internacionals els darrers anys?

16- Completa aquesta afirmació:

“Per aconseguir una acció conjunta, els estats signen,
..... i A més creen
..... que són supraestats”.

17- Relaciona les entitats territorials amb el tipus al qual pertanyen:

Comunitats autònomes	Espai regional
Ciutats globals	
Unió Europea	Espai local
Nacions sense Estat	
OPEP	Organització supranacional

18- Llegeix aquest text i la informació sobre la relació entre estats i apunta les sigles de les organitzacions supranacionals:

“L’ONU és l’organització supranacional més important. Fou creada el 1945 i gairebé tots els estats del món hi estan integrats. Els seu objectius són:

- Mantenir la pau i la seguretat al món
- Assegurar l’amistat entre nacions
- Solucionar problemes internacionals
- Garantir els drets humans.

Existeixen dues organitzacions importants relacionades amb l’ONU: la UNICEF (protegeix la infància i la joventut) i la UNESCO (procura el benestar social a través de la cultura).”

- S’encarrega de protegir la infància i la joventut
- Tracta aspectes relacionats amb el comerç mundial
- Agrupa gairebé tots els països del món
- Està formada per 27 països europeus
- El seu objectiu és assolir el benestar social a través de la cultura.

5- Organitzacions no governamentals

Les ONG (Organització No Governamental) són les entitats privades que no depenen dels governs i, en principi, són independents dels Estats i dels partits polítics.

Les ONG poden estar formades per empreses, associacions o milers de persones, que fan aportacions econòmiques o recullen fons i treballen junts per una causa justa.

No només actuen als llocs on hi ha problemes, afronten el desenvolupament integral de les persones (salut, cultura, tecnologia), consciencien els ciutadans en relació amb causes que cal defensar sinó que també funcionen com a grups de pressió sobre els governs i les empreses.

Hi ha diferents tipus d’ONG:

- Promouen **accions humanitàries** (prevenció o actuacions en situacions de guerra, de fam o de catàstrofes naturals...): la Creu Roja, Mans Unides, Intermon-Oxfam, Metges sense Fronteres...
- Promouen **els drets humans** (Amnistia internacional...)
- **Protecció de la natura i el medi ambient**: Greenpeace, WWF (World Wild Found)

19- Explica què és una ONG. Procura que hi surtin aquestes conceptes:

Privada independent ciutadans causa comuna grup de pressió

20- Distingeix quina funció acompleixen les ONG en les actuacions següents. Identifica les funcions amb la lletra corresponent:

- A- Problemes d'urgència i de necessitat
- B- Desenvolupament integral de les persones
- C- Conscienciació de la ciutadania

Desenvolupar un programa de salut preventiva per a dones i infants als suburbis de Pune (Índia) ☐

Potabilitzar l'aigua per a la població supervivent del tsunami de l'oceà Índic el 2004 ☐

Crear escoles a països pobres d'Àfrica ☐

Manifestar-se contra l'ús de pells d'animals com a peces d'abric ☐

Cercar desapareguts als estats del Golf de Mèxic després de l'huracà Katrina el 2005 ☐

21- Identifica els següents logotips

